

ONSA HILTCECO

BIDIAREN

BIGARREN CAPITVLIA .

Capitulu huntan frogatçen da Escritura
saindiaz, legué çaharraz, onsa
hiltçeco bidia, dela hiltciaz
orrohoitcea.

ESPIRITV saindiac emaytendu manu, eta conseillu onbat mundu orori Salamon çuhurraren ahotic, erran dianian, *Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis!* orhitçité çuré azquen orenean helduco diren gauça berriez, eztuçu iagoiti eguiñen bekhaturic. Ecles 7. [34]

Nouissima hitz hunec significatçen du herioaren orena, eta manatçen du bat bedera hartçaz orhit içatera, edo oraño significatçen du, arima galdien penac eta suppliçio eternalac, ceintara, demonio ooren compañian condenmaturic ioanen baitira hillez gueroz, herioac bekhatian attrapatçen eta surprenitçen baditu: edo significatçen du arima hurusaren eta salbatiaren felicitate, eta contentamendu æternala, ceintara segurqui eta infalliblequi sartuco baita çeruco Erresuma handi harfã, Iencoaren gratian mundu huntaric partitçen balin bada oraño significatçen du iuiamendu particularra, noiz eré arima bat gorpitzcetic ialqui den beçaiñ fité Iencoaren Tribunal iustuaren aitçinera presentatçen baita eta han luié iustu haren aitçinian, haren obra onac, eta gaixtoac oro examinaturic, eta balentça batetan, beçala onsa pissaturic, gorpitça lurrera baitoa, eta arima edo Iencoarequiê Ceruco gloriara baitoa. edo seculacotz iffernura demonio oroquin condemnatcen baita, hori

[35] da iuiamendu particularra; erran dut, iuiamendu particularrean Arima badoala, edo Parabissura, edo Iffernura; ceren Purgatorioa baita heren lekua, hara Ioanic eré, segur baita, handi dembora complituric parabissura Ioanen dela edo endelgatcen da, nouissima hitz hartçaz, iuiamendu generala, noiz eré azquen iudicio general haren egunian, IESV-CHRISTO guré Iauna ginen baita hillen, eta biçien iuiatçera, eta orori oney, eta gaixtoey, gorpitz arimey, errecompentxaren, edo punitionearen emaytera, oney parabisua, eta gaixtoey Iffernua, Ceruarē eta Lurraren aitçinian, eta Aingueruac egonē baitira Iugé haren aldian inguru, inguru trompeta soñuz onen aldé eskhuñian, eta gaiztoen aldé ezquerrean bereciric eçarten, eta guisa hartan mundu visiblē eta vniuersal hunec, beré azquen fiña, eta azquen corsua vquenen baitu, horiec dira, nouissima, hitz hunez endelgatu behar diren gauçac, eta horietçaz orhit guiten, dio Salomonec, bekhatuic ez eguiteco, onsa bicitçeco, eta onsa hiltçeco. *Memorare nouissima, & in æternum non peccabis.* Orhitçité hiltçiaz, eta iagoiti eztuçu eguinen bekhatuic.

Gauça segura da, eta duda gabia, guiçonac, eta emaztiac gogooan ardura eduqui badeça, beré Arimaren, eta Gorpitzçaren separationia, mundu hunen azquen fiña, eta akhauâtça, Iencoaren aitçineā Arimaz eguiñen den iuiamendu particularra gorputçaz, eta Arimaz azquen iudicionian içanen den iuiamendu generala, Iffernuco pena æternalac, Parabissuco placerac, eta deliçiac, eta mundu hunen galtçia, eta deseguitia, iagoitic, ez batac, ez bertçiac, eliroitē Ienco offensa, ez bekhatuic eguin.

Hambatequi bekhatoria saluationezco eguitecoan, nahi baçira behatu Salomoni, hiltçiaz orhit cité, eta onsa hiltçeco bidé hoberic, iagoiti eztiroçu ediren.

[36] Nahidianac fructu onic ian eta goçatu, heldu denian çuhaintçian den leccurat, lurrian çuhaintz haren pian diren frutietaric, eztu hartçen, ez iatē çuhur bada çeren communsqui lurrian diren frutu onac, gaixtoac baitira, eta hirotiac, eta ez bateré naturalac, baiña soguitendu goiti, eta çuhaintz haren gaiñian diren frutu on, fresco, delicatu, eta khirestu ez tiren hayetaric iatendu, eta hayetçaz beré ahoa, eta beré estomaca rescatçendu, alegueratçen, entertenitçen, eta assetçen.

Mundu hau, çuhaintz handibat idurida, haren pian diren frutiac, oro khiretxu, corrôpitu, satxu, eta poçoatu dira, hetaric ian badeçaçu, galdu, çira, hil cira baiña eguiçu so goiti, çu haintçé haren thima, baita Cerua, hantic hartçaçu, nahi tiren beçambat frutu hayec emanen drauçié goço eta çapore onbat, ianago, nahiago, çuré arima appetitua çorroztuic guelditucoda, eta goço onian edirenen du beré assia, eta beré assian goço ona, frutu delicatu, eta admirable haren estparâtçac,

eta desircundé handiac, erraneraçi çian Daud Erreguiari, *Satiabor cum apparuerit gloria tua*. Iauna lureco frutiec eçin assetçen nité, baiña çuré gloria behin ikhus badeçat, ordian ené arima, bethe, assé, eta complitu içanenda.

Psal. 16.

Eta nola Ceruco onac eta frutiac baitira aldé orotarie on eta segur, hala hala lurecoac dira aldé orotarie falso, flaco, eta trompur, hargatic errandu Apostoliac, *quæ supra sunt sapite non quæ super terra*, gogoa eman eçaçié lureco oney, eta frutiey, ezteçaçielâ hayetarie iâ, baiña eguiçié so goiti, Ceruco oney, eta frutiey, eta hayetarie ian eçaçié. condatçenda Mithridates Ponté herrico Erregué handibat beldurrez beré Erresuman, edo campoan, çombait traidoré gendé gaixtoc poçoaturic hilleraçi leçaten inuentatu çiala, eguin, edo eguin araçi ciala contrapoçoa admirablé bat, poçoa ororen contré erremedio bat, ceini eman baitcian beré içena icena, eta deitha erraçi, Mithridata, eta mudian çen egungutiez, beré Mitridat hartarie, iaten, eta errecebitçê ciela, bere bihotçarê, poçoa ororen còtré azcartçeco, eta segurtatçeco, eta nola Erreguiac, hala nola, nor nahiden, fortunarén iocoaren eta errotarea pera noicic behin, errorten ahal haitira, egun batez, Erregué gaiçoa guerlan, erori cela Erromaco genden, beré exayen escura, eta nahigabez desohoré hura beré personan ikhussi, non ororen mirail, eta ororen hirrigarri, Erromato hirian Captiuo eta presoner estecaturic, eta trocaturic sarladin, beré hala, hartu ciala, eta ian, ediren ahal cian pocoaric bortitçena, eta biciena, vstez berac beré buria hilen cian, baiña aurher eta inutila içan çen, Erregué haren insseia, çeren, nola haren bihotça lehen mithridat contrepoçoa hartçaz ezcartu baitcen orduco poçoa harc, çombat ahal baitçatequian azcar., eta violent etcian vquen asqui indar liaren contré, hari biciaren edequiteco, eta hala Erregué miserablé hartçaz exayac eguin cian placer ciana.

Coloss. 3.

[37]

Bekhatoria, othoy, eguñian behin hassiric çuré gastetassunean harreçaçu contrepoçoa huntarie, eta hartçaz çuré Arima azcar eçaçu eta bazca, eta segurtacité hala eguin badeçaçu eztiçula iagoiti bekhaturic eguiñen, *In æternum non peccabis*, eta hambatequi onsa hilen cirela cerén çuré arimaren exai gaistoec, emanic eré hari poçoa, eztiçu vkhenen indarric haren contra poçoa harc hari edequiteco gratiaren bicia, haren barnian den, mithridat, contrepoçoa eder, oneta haitu hura dela causa, ceifñ baita, herioaren memoria, hiltciâz orhitcia.

Naturalistec diote Vipera, dela Sugué mota gaixtobat, Ceifñec beré aussiquiaz Gendiac, eta Animnlac poçoaturic communsqui hiltçen baititu, eta haren aussiqui gueixtoaren sendotceco, eztela erremedio hoberic, edo contrepoçoa seguragoric, nola, Vipera, Sugué haren beraren herhautsa. Suguiaç behar diala erré, eta guero herhaustu

[38] Lactant. lib. de ira cap. 13.

denian, non ere baita çauria, eta aussiquia, han eçarry eta applicatu Suguiaren herhautssetic, eta çauria, eta mina, quand & quant sendotçen direla.

Neuré Adesquidé maytia, nahi ezpaduçu Deabru Sugué gaixto harc çuré Arimari aussiquiric, edo çauritic eguin diçon, edacaçu çuré bihotçaren cāberan, herioaren herhautsa, estuçu perilic, minic eguindieçaçun bekhaturic eguin baduçu, Sugué harc, Deabriac, aussiquiric, çuré Arima çaurtia bada, herioaren herhaussetic emá eçaçu appliça eçaçu miñari, eta çauriari, ené gain, çauria, eta miña ezpadite bertan sendo bekhatian bacira, hantic ialguiteco, bekhatian ezpacira, hartara, ez erorteco, Ceruco eta Lurreco Barbarec, estute edirenen erremedio hoberic, çuri emayteco, nola baita herioarē herhautssa, hiltciáz orhitcia.

[39] Hargatic Salomonec berac, nola iaquintsun baitçen officio huntan, eta baitçaquian Arimen onsa sendotcen, eta eritcetic beguiratcen, errandu ederqui, eta çuhurqui, guré aitciñian hil denaren personan, *Memor esto iudicij mei, sic erit, & tuum, mihi heri, & tibi hodie*, orhitcité ené iuiamendiaz, hala, hala icanenduçu çure aldian çuria, atço cen ené aldia, egun ičanenduçu çuria, edo ené aldia egun duçu eta bihar ičanenducu çuria eta ceren luçamendiac, eta remiticiac guerotic guerora, eta egunetic egunera periloz eta dangeroz baitira, bekhatoria considera eçaçu pasagé saindu huntan Termiñoa eta Dembora labor direla, errayten diala atço, eta egun, egun eta bihar, guri erakhusteco, nola atço danic egun draiño, egun danic bihar draiño, arté hura baita labor, eta hertsia, *de lunes á mates, pocos sont los artes*, Espagnolac erraiten dian beçala, Dembora hertsia; eta labor hartan, egun oroz, gau oroz, oren oroz, momentu oroz, goician, egunerditan, arratzian, hiltciáz, herioaz, eta guré azquen orenaz behar dugula orhit ičan, bekhaturic ez eguitemeco, onsa bicitceco, eta hobequi hiltçeco.

Ecc. 10. Salomonec berac, hobequi guré bihotcian, eta guré borondiaren erdian herioaren orhitcia, eta memoria, iossiric, itçaturic, eta escriuataric, vti deçan, erraitendu guiça hontan, *Quid superbis terra, & ciuis*, Guiçona eta Emaztia lur cira, herhautz, cira, eta cergatic, vrguillian, eta superbian sartçen cira: erran nahi balu beçala, mundu orori; Aita Saindia, Cardinalia, Ap-hezpicua, Apheça, Emperadoria, Erreguia, Princia, Duca, Comtia, Marquisa, Baroiña, Aitorensesemea, Laboraria, Aberatsa, Pobrea çer hari cira, çer dioçu, çer nahiduçu eguin, erran, edo pensatu, lur cira, herhautz cira, mortal cira, etcirela hebentic harat, vrguillutzu, glorioz, eta fanfaron, hil behar ezpapunu beçala, orhitcité lur cirela, herhautz cirela, eta çuré hiltciáz orhituric, bicitçe saindubat bessarca eçaçu sainduqui hiltceco.

Nahidut sinhetsi, eta sinhestendut, Eliça saindiac, baita IESV-CHRISTO-REN Espos maítia, eguia ooren iabé, eta habé handia haren odol pre-tiosaz erossia, eta iccutia, haren beraren Espiritu saindiaz guidatia, [40] éta gobernata, vrtian behin gariçumaren lehen egunian, hausterri egun saindian, hautz benedicatiz, fidelen ooren buriac, eta belarrac, Apheçac ceñatçen dutianian eta erraiten hitz eder hoyec, *Memento horno, quia puluis es, & in puluerem reuerteris*, orhicité guiçona, herhauts cirela, eta herhaustu behar, duçula, eziala vkhen bertçé pensamenduric, ez bertçé intentioneric, guri orori othoitçia, representatcia, eta gomendatcia baici, ardura, eta possiblé baliz, bethiere orhit quintian herioaz, amorecatic haren Espos saindiaren bicitçé saindiaz orhituric, eta harc gugati Caluariaco Mendian bi Ohoiñen artian iragan dian herio, eta passione dolorosa, guré beguien aitçinian, mirail ederbati beçala harturic, haren imitationetan, bekhaturic eguin gabé biçiric, haren gratian hiltçeco dohaiña, eta fortuna ona, ardietz, eta irabaz ahal guendeçan.

Orhit niz neuré gastetassunean ikhussiric Pariseco hirian (ceiñ baita Franciaco Erressumaren hiri Capitala guré Erregueen egoité, eta habitationé comuna, eta ordinarioa, eta lur orotaco hiri ederren, eta handien, edo lehenbicoa edo bigarrena) Eliça handibat, cein deithatçen baita Innocenten Eliça, eta Eliça hartan ikhussidut ilherri handibat, Ceiñetan hil estrangere ooren gorpitçac ehorsten baitira comunzqui; eta campoticoec beré Hobiaco eta Sepulturac edireten baititusté ilherri handi, eta cabal hartan, hillen heçurrac goiti daudé galerietan inguru, inguru, alchaturic eta hedaturic, eta he çur hayén pian, hillen heçurrac minçatçen balira beçala, hitz hoyec daudé, Escriturian iarriric [41] languaié Francesian.

*Nous auons esté comme vous
Vous serez aussi comme nous.*

Erran nahibaitu escaraz, gure lengagian, içañ guira ciec beçala, ciec eré içañen ciraté gu beçala.

Eta guero hitz Francez hayen pian, irakhurtcen dira hitz eder batçu latiñez escrituran iarriric, hilé hayen heçur berac, biciey mintçatcen balira beçala, guisa huntan.

*Ibo, Ibis, Ibit,
Ibimus, Ibitis, Ibunt.*

Explicacen baitira, guré lengagian euscaraz, façoin huntan; Ioane-nitz, Ioanen cira, Ioanenda, Ioanen guira, Ioanen ciraté, Ioanen dira.

Bekhatoria, neuré bihotça, aguiá iça cira Parisen, aguian ez, eta han içanic eré, aguian etcira orhitsu hilen eçurrec, biciey, erraiten

[42] dutien hitcez, eta proposez, baiña aumenz, çuré parropiaco Eliçan sartcien cirenian, eguiçu sobat çuré aitciniau Ioan diren çuré asquaciac, adisquidiac, eta çuré eçagutiac, eta orhituric hayen hilciac, orhitcité çuriaz, considera eçaçu, içan direla hec beré demboran, çu çurian ciren beçala, edo guehiago, edo gutiago, eta cer eré ahal baitcinateque, çuré orena, eta çuré aldia gin dadiñian, nahi bacira, eta ez, çuré biçarrac eta çuré muthurrac despít diala, hayec beçala herhaustu eta hil beharduçula, hori curé gogoan eta bihotcian harturic, requiem, bedera, hil gaiço hayegatic, Eliçan barnen edo campean erratic, edo erran eracir ic, bateré bada hayen artian, onsa hildenic, eguiçu onsa, hayen hilcé onian çuré parthé onarén vkhaiteco, bateré bada hayetan gaizqui hil denic, fiñ gaizto, eguin dianic, hayen exemplutic, çuré probetchua eguinic, corrigi cité reforma cité eguiçu penitentia, damna etcitian, hec galdu, eta damnatu diren beçala.

Erranendu çombaitec, orga eçarri dudala idien aitcinian, ceren neuré onsa hiltceco bidiaren brogatceco Salomonen hitçac aitciñ aitciñian lehenic alleguatu, eta raportatu baititut, eta guero ondoan Daud Erreguiarenac, baitcen Salamonen aita dignia, baiña eztut ansia, ala guibela, ala aitciña, aita semé hoyec biac ederqui, eta sainduqui minçatu dira nic hassi dudan bidiaz, cer eré baita, eta cer eré içanen baita, aitac vkhenen du semiac eztian ohoré hura, beré bekhatien onduan, penitentia handuric eguiñic, eta hartan hilic, Eliça saindiac eduquiten baitu, saluatu dela, parabissuan saindu handibat dela; semiac aldiz, vtcidu eliça saindia dudatan, ala cen saluatu, ala damnatu, eta Eliçaco Doctorac eré, norc beré opinioné particulara bessarcaturic, baitciec saluatu dela, bertceec eztela, batac bai, bertceac ez, bi partoetan iarri dira Salamonen Arimaren eguitecoaz, eta nola puntu hau iugé Oraren iugiaganic baita, dependitçen, dugun hari remeti, eta goaçan atçiña guré bidian, eta ikhussiric Salomonē manu, eta conseidu ederrac, eta saindiac onsa hiltceco moyenaz ikhus deçagun cer erraiten, dian eguitemo hartan berian, haren Aitac Erregué Daud saindiac.

[43] 2, Reg. 12. Aguerida escritura saindian David Erreguiac guré Iencoa bi ocasioné handitan particularqui offensatu eta desoharatu ciala; lehena cen noiz eré Bersabea edurraren amorio desordenatuac itsuturic, eta liaren buruco huna nahassaric, eta cordocaturic, berzceren emaztiaren ondoan ibilli baitcen, eta hari beré senharra, vria, hil eraci baitcian, hobequi moyen hartçaz beré desircundé gaixtoen harequin complitceco, eta beldurgabé hartçaz placer cianiã, placer cianaran eguitemo, eta colpu batez bi bekhatu handi, eta graué baitçutian cometitu, heriotcia, eta adulterioa, bekhatu hayen punitiõetan Erregué hura galdia cioen, eta damnatia secula cotz, Iencoac hartçaz misericordia vkhenic, ezpalu

auertitu, eta mehatchatu beré faltez Nathan Prophetaren ahoaz, eta harc, *Peccauī*, erranic, bené penitetiaz ezpalu reparatu beré bekhatia, eta beré falta.

Bi garren aldian Daudid Erreguiac, guré Iencoa eçarri cian coleran handizqui, territatu, samurtu, eta khecha eraci haren contra, cesen Erresumaco populia condutan eta roletan eçarten ciala, sobera glorificatu baitcen, superbian eta vanitatian sarthu beré buriaz, ordian eré, Erregué miserablé harc, galdu eta peritu beharcian, Ienco misericordiosac ezpalu egorri Propheta Gad hargana, liaren mehatchatcera beré eguin cian faltaz, eta ezpalu berrisqui Erregué criminel harc beré dolu, eta penitentiaren moyenez, beré bekhatiaren barkhamendia irabaci, han berian Escriturac erraiten dian beçala, *Ego sum qui peccauī, ego iniquè egi, isti qui oues sunt, quid fecerunt? vertatur obsecro manus tua contra me, & contra domum patris mei.* Iauna ninuçu bekhatotora, ninuçu gaizqui eguilia, hoyec ené ardiac dituçu, hoyec ezticié oguenic, çuré coleraren açotia, ené, eta ené echiaren contré itçul eçaçu.

Neuré adisquidia, nahi baduçu ikhassi Daudid Erreguiaren secretia, nola ialqui cen beré bekhatutic, nola perseueratu cian, nola ansa hiltcen, iaquin eçaçu etcela bertçeric hiltciac orhitcia, baiçi, herioaren beldurra, hura cen haren bidia, haren arma, eta haren contrapoçoa, beré etxayen ororen garayteco, hala berac aithortcendu, *Cor meum contrurbatum est in me, timor mortis cecidit super me*, herionaren beldurac ikharatcen tu ené caiñac, eta ené heçurac, herioaz orhitcen niçanian, estat onic ez ianian, ez edanian, ez loan, ez ginian, ez Ioanian, ené Arima, eta ené Gorpitça, çaurtu, eta colpatu dira herioaren beldurra dela causa.

Erregué Dauitec ezpatian ediren erremedio hoberic gratian egoyteco herioaz orhitcia beno erra beharda boteré handi diala harc, guiçonaren, eta amaytiaren iencoaren leguiaren pian chuchen, eta ferme egon eraciteco erregué gaiço hura, herioarē beldurra beré bihotçian iauntssiz gueroz, edo beztituz gueroz, ardura mintço da beré herioaz, beré herhautsaz, beré penitetiaz, beré Psalmé orotan quasi, hartacotz eré lencoaganat conuertituz gueroz eguin çucian cazpi Psalme Penitentialac, suiel eta materia hontan berian hayetari lehenian dio, *Lauabo per singulas noctes lectum meum, & lacrimis meis stratum meum rigabo*; Iauna orhituric hil behardu data, eta çure aitcinera presentatu, çuré beldurrez eta neuré bekhattien dohuz, eta desplaceréz, gau oroz eguiñen diçut nigar, eta neuré nigarrez, neuré ohia, boustiren, trempaturen, eta vecuciren diçut.

Cinerern tanquam panem manducabam, & potum meum cum flectu miscebam. [45] Psal. 101
Herhautza oguia beçala iaten nian, eta neuré edana nahastecatçan nuyan neuré nigarraz, dio harc berac erran nahi du, apairu aldical, neuré

2. Reg.
24.

[44]

Psal. 54

Psal. 6.

ian edana eguiten dudan ordu eta oren oroz, neuré hiltciáz herioaren herhauzetic, edanari neuré beguietaco nigarretaric, nori beré iaquia, egun oroz mayten nian.

Psal. 41.

Propheta harc berac dio bertcé lekhu batetan, *Fuerunt mihi lacrimæ, panes die ac nocte*, ené nigarrac, ciren ené ian, edanac, eta ené hazcurria gauaz, eta egunaz; delicatuqui, eta friantqui bici cen Erregué hura haren mahagñian etcenian cerbitçatcen haren platetan berce haraguiric, ez viandatic, ez haren flascoetaric emayten edatera bertce mahaxarnoric, haren bi beguietaric erorten çen nigarretaric baici erran balu beçala, ené gorpitçari emayten dudan oren guciez beré refectioné corporala, oren berian neuré Arimari emayten dut beré refectioné espirituala, eguitendut nigar bihotçez bereré, orhitcenitz neuré hilciáz neuré bekathiez, neure lencoari eman behardudan contu herxiaz, eta guero nigar hetçaz, eta orhitcê hartçaz allegueratcendut, eta consalatcen neuré Arima tristia, eta Arima gaichoa.

Erregué penitent harc berac orhitcen çenian beré hilciáz, eta beré bekhaties, beldurrez eleçan asqui penitentia eguin beré faltez, eta ikhusten cianian etciala beré bihotcian contritionia asqui handi, nigar eguiteco, eta beré nigarrez beré bekhatien chahatceco, eta hayetçaz vcutceco, othoitcez cagoen iencoari igorlicon gratia haren bihotz gogoraren, eta hotçaren, espiritu saindiaren suyaz beraceteo, vrtceco, ematceco be ré gogora beré bi beguietan behera nigarrez, bi itkhurriren eguiteco, hobequi beré barcamendiaren içateco gratian perseuerateco, eta fiñian onsa hiltceco; haren othoitcia irakhurtcen dugu Psalmo huntan: *Cibabis nos pune lachrimarum, & potum dabis nobis in lachrimis in mensura*. Iauna eguiçu oguibat ené nigarres, eta ogui bartçaz, othoy ardura, ardura bazca neçaçu, eguiçu ené nigarrez beharden eda teco bat, eta hâtic indaçu edatera beharden içariac eta mesurac gainti eguinic eré, eztiçut ansia neuré çorrac onsa, eta iustoqui pagaturic, çurrequin biciric, çutan hiltcen hanitz ené ian, edana hebentic harat den gauaz, eta egunaz, nigarra, eta contritionia, hurac badutut ber, esperantça dut ené orena jin dadiñian hiltcé onbat vkhenen dudala.

Psal. 79.

Neuré adesquidia nahi baduçu eguia frogatu erran diren Psalmo hoyetan erranen duçu David Erreguia bekhatóré handibat içanic, penitent handibat içan dela çeren beré bekhatiez, eta beré herioaz ordu onez orhituric saluatceco bidé ona chercatu eta ediren baitcian, hambatequi erraçu penitent handi harc beré salbamendiaren obligacionia oro çorciala herioaren memorioari salbatu cela, çeren herioaz orhitu baitçen, eta damnatu içanen cela herioaren orhitcia, eta beldurra oukhen ezpalu hori errandu Psalmo deuot huntan: *Circumdederunt me dolores mortis, & torrentes iniquitatis conturbauerunt me, dolores Inferni circumdederunt me,*

præocupauerunt me laquei mortis. Vnguratu nuté herioaren penec, eta dolorec, eta ené iniquitatiaren nombré handiac, eta grauitatiac, nahassi nuté, eta lotsatu, Iffernuco penén, eta herioaren laçoen beldurrac, [47] Psal. 17. ikhussi banitu beçala, harrituric, eta lotsaturic, ené arima, eta ené gorpitça, carcelian, eta presondeguian daudé, iduritcen çaut, herioa, eta Iffernua, neuré beguien aitcinian ikhousten ditudala, erregué penitent handi honen deuotionari, capitulo hontan, azquen conclusioniaren emay-teco, eta harc herioari combat ohoré, eta respectu eman dian, behacité azquen Psalmo huni, eta ordian çuré bekhatiez, eta çuré hiltciac orhituric, ené adesquidia, eguiçu nigar edo bihotcez, edo beguiez.

Egunian hiruretan neuré Iencoari, neuré laudorisac, eta neuré esquer alaguestac errendatuco diotçat, ceren ialquiric neuré bekhatietaric, etá herioaz orhituric, bidé onian iarri benitz erranendut mundu orori; Aingeruej, eta giçonej, Ceruari, eta Lurrari, hilej, eta hiciey, çonbat on-den Iencoarequin içatia, eta çonbat damu den har enganic apart içatia, eta esperança dut Ienco handiac ené boça, eta ené oyhia entçunen diala, ardura chiago eré beharnuqué, baiñan aumens egunian hiruretan, arrat-sian, goician, eguberditan, eztut faltaric, eguiñen, cantatçera goraqui, eta publicatçera mundu ororè aitciñian, çonbat gratia, eta çonbat misericordia Iencoac eguindian ené arimari, bekhatiaren larru çaharra vtciric, gratiaren larru berria iauntsi dut, eta beztitu, dio Erregué penitentac, *Vespere, & manè, & meridiè narrabo, & annuntiabo, & exaudiet vocem meam.*

Psal. 54.

Sinhestendut Eliça saindiac IESV CHRISTOREN Esposa maytiac eta ederrac, Erregué deuot hunen imitationetan, çuhurqui, eta sainduqui ordenatu diala, egunien hiruretan Eliçaco ceññiac populu fidelen artian ioeraci litian, goician, arratzian, eta egotierditan, eta costuma honest, eta laudablé hori, comunz qui deithatçenda Aue Maria ezquillen ioitia arratsian, goician argui ceigniac, egunerditan egunerdi ceigniac, hala-ber daducat Eliça saindu harc berac, oukhen diala borondaté, eta inten-tioné, ez quillaren soifñuez guré bat bederaren obligatceco, eta auerti-ceco, guré sortciac beçala, guré hiltciac eré aumens egunian hiruretan bereré, haiñ bertcé aldis orhituric guré herioaz, eta ialquiric guré bekhatietaric, ikhas guendeçan prest egoitera eguruquiteco gratian guré herioaren, eta onsa hiltceco.

[48]

Coinbat Doctor deuotec dioté ceignu horien joitia gindela, guri repre-sentatceco hemabortz Misterio principalen, ceññ baitira partituac hirur bortcetara lehen hortçac Misterio ioynosac, Bigarrè bortçac, Misterio dolorosac, hirur garren bortçac, Misterio gloriosac.

Bertcé hatyuec, dioté handic endelguatçera emaitè dela Eliçaco hirur misterio handiren eçagutcia, ceññ baitira, Annuntiationia, Resurrec-

tionia, eta passioné dolorosa. Lehena eguin ceta, arratsian, bigarrena goician, hirurgarrena egunerditan hartacotz Eliçan ezquillac hiruretan joiten direla, arratsian, goician, eta egunerditan hirur Misterio hayen memoriaren guré espiritiaren barnian eçarteco, eta haren pitceco, eta hayetçaz orhitera citeeo.

[49] Ne uré adisquidia çer eré baita costuma horçaz Erregué penitent handi harçaz orhituric, eta harturic haren exemplia çuré guida, eta çuré mirail, eztadin iagoiti iaagan egunic, hemendic harat, non hiruretan, etcitian orhit çuré herioaz, hala eguin badeçaçu, esperantça dut David Erreguia, bekhatian beçala imitaturen duçula penitentian bici çireño, eta hiltcian oukhenen duçula çuré Arimaren paussia: eta Iencoaren benedictioné saindia.

Isay. 39.

Egun batez Ezechias Erregué handi hura beré ohian çagoen hiltceco pundian eritarssun handibatez colpatia, hala dio Escriturac, *Ægrotavit Ezechias vsque ad mortem*; Iencoac Isaya Propheta igorri ciã Erregué eri haren bisitatçera, bisita hartan Propheta mintçatu cen Erreguiari guisa huntan, *Dispone domui tuæ, quia morieris, & non viues*. Erregué Ezechias Iencoaren partez manatçen citut eta abertitcen, emandeçaçun çuré Etcheari, çuré familiari eta çuré eguitecoei beharden ordria, eta errequeitia, eguiçu çuré ordeignia bihar hil behar duçu çuriac eguindu. Erregué harc, entçun cian beçain fité Prophetaren ahotic beré herioaren berria eta meçia, Escriturac dio, beré beguitartia paretari itçuliric othoitz hau eguiñ ciala Iencoari, Iauna othoy, orhitçité, neuré cecuria, eta neure dembora ahal beçanbat, çuré cerbitçuan eta çuré beldurrare pian emlegatu dudala, çer eré çuré beguien aiticinian vsté beinian, ceta on eder iusto, eta laudablé, haren eguitera enxayatu niçala, eta oray, othoy indaçu dohaiñ, eta gratia neuré bekhatiez dolu, eta desplacer içateco; indaçu espatio, dembora, eta termaiñu neuré bekhatiez penitentia eguiteco, eta ber orenian beré orationia akhabaturic beré bi beguietan behera nigarrez, bi ithurri hañdiric eguiñ ciala *Fleuit Ezechias flectu magno*. Ordian guré Ienco mintçatu ceta Erregué hari guisa huntan,

[50] *Audiui orationem tuam, & vidi lachrimas tuas, ecce adjiciam super dies tuos, annos quindecim, & de manu Regis Assiriorum eruam te, & Ciuitatem istam, & protegam eam*; Ezechias ené adisquidia, ençun dut çuré orationia, eta othoitça eta ikhussi ditut çuré beguietan behera ialqui diren nigarrac, sendo cira, aldi huntá emayten drauçut bicia, eta çuré egunac luçatcen ditut hamabortz vrthez, çuré contritioniaren, eta nigarren amorecatic, Assiriaco Erreguia, baita çuré etxaya haren escuetaric, çu çuré hiria, eta çuré Erresuma oro deliuratuco ditut eta deffendatuco, mundu ororen contra. Neuré Adisquidia, soguiçu herioazorhitçiac cenbat indar, botheré eta bertuté dian, bihotzbat beratçen du, den gogorra hantic idoquitendu

nigar, Iencoari edequitendu beré colera, eta armac, escuetaric, eta haren arestac, eta decretac eré aumens cominatorioac cambiatçen ditu, luçatcen, ematçen, eta moderatçen, eduçaçu solamenté herioa çuré gogoan, eta çuré bihotciañ, hura han baduçu ber, eguiñen duçu Iencoaz nahi, eta bahar duçun oro, Iencoac eré beré aldetic eguiñendu çuc placer duçuna oro, hambatequi Ienco, eta çu, biac bat içanen cirate, çu Iencoarequin eta Ienco çourequin gratiaz lurrian, eta ceruan gloriáz.

Ezta edireiten legué çaharrian Coraje bat vertute bat, constantia bat, eta patientiebat Iencoaren cerbitçaren artian haiñ handiric, ederric, miragarriric, eta quasi adorableric, nola içan baita Iob saindiaren Corija vertutia, constantia, eta patientia, orienteco herrian cen iaunic handiena, lehena, edo lepenetaric bat cen Iob saindia, Iencoaren cerbatçari handi hura, hala dio Escritura saindiac. *Erat vir ille magnus inter omnes Orientales.* Iencoac eman cian guiçon hari çazpi semé, eta hirur alaua beré emastearen ezcontcian eman ceron oraño guré Iecoac guiçon hari çazpi mille ardi, hirur milla Cameleon, bortz ehun idi paré, bortz ehun asto ama, lur etché, borda, eta bertcé onic, eta ederric Franco, eta egunbatéz ikhussi cian beré buria goician ohetic laudan orienten cen iaunic handiena, eta aberatcena, eta arratzian oheracoan ikhussi cian beré buria orientè cen guiçonic miserablana, eta ezqueleric handiena, deabruac sathan gaixtoac, Iencoare permisioneaz aldé orotaric Iob saindia attaccatu cian, affligitu, eta ruinatatu, bena harc eduqui on sathanen tentationé ororen centré, eta iagoiti ez galdu Iencoaren beldurra, eta haren amudioa deabruac onsa attaccatu cian, eta Iobec hobequi deffendiatu, trompurra trompatia guelditu cen attaccatçaliac ohoria, combata, eta victoria galdu, eta attaccatia çenac, ohoria, combata, eta victoria irabaçi.

[51]

Berri tristiciac, eta dolorosac Iob saindiari heldu dira beré etchian, meçubat heldu da campotic, eta dio Iob saindiari guisa huntā, launa sabæa herritic puré etxaiac ginic armaturic, çuré bortz ehun idi pariac, eta bortz ehun astoac oro, alchaturic elguetic eraman ditusté, eta hayen beguirçaliac oro nitçaz berzciac elguian hillic colpez, eta massacraturic heda heda diaudeçu, ni ihessi escapaturic helduniz çuri berriaren condatcera.

Heldu da bertcé meçubat, eta dio, Iauna Cerutic subat erorida mendian çuré ardietan, eta artçaiñen burietan behera, eta ardiac, eta artçaiğnac oro su harc berac erratcen hassiric, bortcha escapatu niz çuri berri haren contatçeco.

[52]

Hirurgaren mecia heldu da eta dio, Iauna chaldeia herrico gendec çuré etsayec, gendé handibat, eta armada handibat, eguinic Infanteria, eta Caualeria helduric, choriac luma ayrian beçala, çuré hirur milla

Camelonac altchaturic, herriz camporat eraman, eta idoqui dituzté, çuré Caualia, eta acienda oro galdu da hil da etanic colpe eguindut itçurciaz çuri berri hunen errayteco.

Laur guerren meciac dio, Iauna çuré cazpi semiac, eta hirur Alauac çuré haurrac oro, semé primiaren eta guehienaren etchian elkharrequin bona chera eguiten cirela, eta mahatx-arnoric hobenetico elquarren gratia onori beiriac beteric edaten cirela, eta elquarrequin beré ian, edanian placer hartçen, eta alagueratcen haicé hegoa handibat eta furiosbat, eguoerdi aldetico ialquirico, etchia, beré laur erro etarico, eta laur goncetario piaz gora eçarri diçu bat batian, eta beré pian oro etchiac erorten dela, arrabascatu, çitiçu herraustu, eta porrocatu, çuré haurrac oro, curé familia oro galdu da, eta peritu, hayenac eguindu, aita çira haur gabé guertatu.

Berri tristé hogen ondean, Iob saindiaren gorpitça aztalian hassirico haren buru tinira draño, ezcabia, tigña, hazteri, çaccar lodibatec, hartu cian, eta beztitu, beré gorpitça, gorotzaté batetan gaigñian hedaturico çagoela harrec haren gorputceco haraguia bicirico iaten çuela, Iob saindiac ikhussi çia, eto oraño manera hartan çagoela, beré emazté propiac, milla des-ohoré, eta milla mespereichu, beré beguien aiticnian, eguincioen eta deabru gaixtoac Iencoaren permissionez, aldé orotario, beré onetan, beré ohorian, eta beré personan, arima salborico, milla inuirio, eta milla mespereichu eguincia guiçon saindu hari, eta harc oro soffritu, eta patitu, Iencoaren amorecatic, patientia handitan, eta patientia harc hura errendatu, Iencoaren, eta guiçonon aiticnian patientia oren exemplu, eta mirail handia. Neuré adisquidia nahi ducia iaquin, nola, eta çer guisaz Iob saindiac, miracullu handi hec eguiñ çutian erranen derautçut, bere hiltciaz, eta beré herioaz orhitucen, eta herioaren herhautzaz armaturico, beré buria garaitu çian diabrua accaçatu, bere ohoriaren beré haurren? beré onen galcia, beré emastearen mespereichioac, beré gorpitceco eritassunac, eta penac curagosqui eta patiêtqui soffritu, eta errecibitu, sobat eguincian beré sortciari eta beré hiltciari, consideratu cian, nondic giten çen, eta norat ioan behartcian, eta ené bidiaz orhiturico, beré buriaren contra, eta beré etxay oren contra victoria ederbat, eta khoroa handibat irabaci çian, eta ardietsi, ené errana, eguia dela berac dio, ikhussi cianian beré buria estatu eta postura miserablé hartan, beré beguiac behera lurrerat ap-haldiorico hassi çen Iencoari guisa huntan mintçatcen. *Nudus egressus sum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illud, Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita fuctum est, sit nomen Domini benedictum* Iauna badaquit, billuz gorri gorria, neuré amaren sabeltico ialqui niçala eta badaquit halaber hil behar dudala, eta billuz gorri gorria lurrerat

itçulico nicala, çuc emanic nituen guciac eta çuc botéré cinduen beçala, edequi derauztatçu, çuc placer duçun beçala eguinda, dela benedicatu curé icen saindia. Adoratcen çaitut, maytatcen, eta laudatcen, eta nahi çaitut bici naiceño, adonatu, maytatu, eta laudatu, estut ansia neuré onen galciatz, çu baçaitut ber, asqui aberatx, eta iaun handi içanen niz.

Neuré adisquidia, Iob saindiaren arma hori harturic, ordu onez, IESV CHRISTOREN soldadu on bati emanden beçala, orhit cité herioaz, *Memento mori*, eta çuré orena gin dadiñian, çuré arima khoroaturic iarrico da içarrac baño gorago, Ceruric goren gorenian, eta nola eguitemco orotan particularqui arimaren eguitemcoan luçamendiac baitira dangeros, eta perillos guerotic guera, egunetic egunera, luçatu gabé, cure herioaz orhituric, ené bide hontan sarcité, eguiçu penitentia, onsa hiltceco eztaquiçun guerta, noizpait guertatu cena bekható gogortu, harritu, eta obstinatu handi bati; Surcus historiano deuotac dio, guiçon gaixto harc erraiten ciela ardura, ardura, asqui ciela hirur hitcez saluatceco, eta bere hiltcian beré hirur hityac erranic saluatuco cela anartean etciala ansia trufatcen cela penitentia eguitiaz, beré confessoraz eta haren conseillu, eta aisu orotçaz, hirur hitz hec ciren, *Miserere mei Domine*, Iauna niçaz misericordia euçu: çer heldu cen fiñian, Iencoa, on bçala, baita iustu, permetitu cian, behhatoré gogor hura, igaran ladin çubi batetan, eta igaraiten cela çamariz çubi haren gaiñian, vrité, oragé, vhazté, eta temnesta handihat ginic, çubia eraman cian vrac, camalduna eta Camaria berequin erortian vrean behera çamaldun gaixtoac erran lekhuon beré espechoan, beré hirur hitçac, *Miserere mei Domine*, deabruac haren memoria eta iuiamendia nahassiric, hirur hitz malhurus eta tristé hauc erran citué hiltcian, *Rapiat omnia Dæmon*, erran nahi baita, deabruac eraman detçala guciac eta manera harta guita gaixto harc beré hiltciatz orhitu faltaz asqui ordu ouez, eta beré penitentiaren sobera luçatuz, beré buria miserablequi galdu cian, eta damnatu.

Neure adisquidia, vstedut capitulu vhuntan ediren duçula, çuré herioari çorduçun ohoria, amorioa, eta orhitcia eta vstedut edirenen duçula giten den capitulian, haiñ bertcé ocasioné herioaren maitatceco, hartacotz bidé huntan goacen aitciña.

x
 x

1

P.

[55]